

Verslag van de excursie naar Texel op 12 – 14 september 2003

Anthonie van Peursen

This article gives an impression of the results of the NMV-fieldtrip on the island Texel from 12–14 September 2003.

Inleiding

Door verschillende omstandigheden (forse computerproblemen en wisseling van werkring) is er een grote vertraging ontstaan bij het maken van het uiteindelijke verslag van genoemde excursie. Dit heeft tot gevolg dat het verslag van de excursie naar de Mokbaai op Texel in september 2004 (van Leeuwen & Reydon, 2005) eerder is verschenen dan dit verslag.

Hoewel door de lange duur voordat dit verslag is verschenen en het verloren gaan van computerbestanden niet alle vondsten meer konden worden achterhaald, wordt er in ieder geval een beeld gegeven van wat er is aangetroffen. Om die reden kan de aanvullende informatie per locatie verschillen.

Hierbij wil ik dan ook Huub Huneker, Bert Jansen en Ronald Seitzinger bedanken voor het leveren van gegevens uit hun bestanden c.q. collecties. Daarnaast is het zo dat de complete gegevens wel opgenomen zijn in de landelijke databestanden.

In dit verslag is volstaan met het weergeven van de namen in het Latijn (dus de Nederlandse en auteurs-namen zijn niet opgenomen) in alfabetische volgorde, met soms een aanvullende opmerking.

Het belangrijkste doel van dit soort verslagen is om de leden te informeren wat voor soort excursies er plaatsvinden en dat het zeker de moeite waard is om er aan deel te nemen. *Daarom is een laat verslag nooit een te laat verslag.*

De excursie

In het lange weekeinde van 12 tot en met 14 september hebben een behoorlijk aantal mensen (20 personen) deelgenomen aan de NMV-excursie op Texel. Deze excursie was gericht op zowel mariene-, zoetwater- en landmollusken.

Het grootste gedeelte van de groep heeft overnacht in Stayokay (vroegere jeugdherberg) te Den Burg.

De deelnemers waren Rykel de Bruyne, Robert & Janneke Cok, Colette van Dijk, Huub & Lies Huneker, Bert & Anneke Jansen, Sacha van den Maagdenberg, Rina Mounoury-Palstra, Anthonie (excursieleider) & Dorine van Peursen, Herman & Hennie Roode, Michiel Schipper, Ronald Seitzinger, Menno Soes, Gerard Sonneveld, Lesley Wester en Ton de Winter.

Gezien de reactie van de deelnemers op zondagmiddag kan geconcludeerd worden dat het een geslaagde excursie was. Dit mede dankzij het goede weer en de aardige vondsten. Het enige minpuntje was het gesnurk in de

slaapzaal dat voor sommigen wel wat te veel van het goede was.

Op Texel werden wij tijdens de verschillende tochten (zie hieronder) begeleid door Gerard Cadée en David Tempelman. Op vrijdagavond tijdens de openingsbijeenkomst op de binnenplaats van ons verblijf heeft ook Arthur Oosterbaan enige handige tips gegeven. Helaas was hij de rest van het weekeinde verhinderd.

Op zaterdagavond heeft Gerard Cadée een voordracht gegeven over beschadiging aan schelpen en wat voor informatie daaruit af te leiden is.

Naast de verschillende “autoploegen” was er ook een “wielerploeg”, die in dit weekeinde meer dan 100 kilometer heeft gefietst en tussentijds ook verzameld.

Dankzij het grote aantal deelnemers was het mogelijk om in verschillende groepjes te zoeken waardoor verschillende vindplaatsen bemonsterd konden worden. In totaal zijn er, voor zover achterhaald kon worden, 12 plekken bezocht waarvan ik de gegevens heb.

Arion rufus

De vindplaatsen

De Muy (13 & 14 september 2003).

Amersfoortcoördinaten: x 115 y 570.

Dit natuurreservaat is door menselijke invloed ontstaan. Door het aanleggen van stuifdijken, op Texel is hiermee al begonnen in de 17^e eeuw. Een stuifdijk ontstaat door het plaatsten van schermen van takken of riet op het strand. In de luwte daarvan blijft het door de wind aangevoerde zand liggen. Daarop plant men dan helm waarin weer opnieuw zand wordt opgevangen. Op die manier ontstaat er een dijk die op den duur erg op een duin lijkt. Achter deze stuifdijk ontstaat er dan een duinvallei. Naarmate deze stuifdijk zwaarder wordt door het zand wordt de duinvallei vochtiger. Op deze manier is het duinmeer ontstaan, welke nu dienst doet als vogelreservaat. Rondom dit duinmeer staan o.a. veel bramenstruiken, duindoorn en vlier. De bessen van deze planten hebben een grote aantrekkingskracht op verschillende vogelsoorten.

Aangetroffen soorten

ZOETWATERMOLLUSKEN

Bithynia tentaculata - dood (vers)*Planorbis planorbis* (*) - dood*Radix ovata* - dood*Stagnicola palustris* complex (**) - dood*Sphaerium corneum* - dood (doublet)

LANDSLAKKEN

Oxyloma elegans - levend*Trochulus hispidus* - dood (vers, juveniel)

* Met een doorsnede van meer dan 16,2 mm benadert het gevonden ex. de maximale grootte van 200 mm (zie Gittenberger E. & A.W. Janssen, 1998: pag. 155).

** Het gaat om een, op basis van schelpkenmerken, moeilijk te onderscheiden groep. Het gaat hier waarschijnlijk om *Stagnicola palustris*, zie Gittenberger, E. & A.W. Janssen, 1998 (pag. 131-132).

De Slufter, ter hoogte van de Oorsprongweg (13 september 2003).

Amersfoortcoördinaten: x 117 y 573.

Dit natuurreservaat is ontstaan door dijkdoorbraken. Hoewel men in het verleden herhaaldelijk het gat in de duinen heeft gedicht, ontstond er steeds weer een nieuw gat. Na 1929 heeft men het gat opengelaten waardoor dit natuurgebied is ontstaan met een specifieke plantengroei. Het gaat om planten (zoals Lamsoor, Zeekraal en Engels gras) welke gewend zijn aan de zoute omstandigheden. Deze omstandigheden ontstaan en worden in stand gehouden door het regelmatig binnenstromende zeewater. Ook in dit gebied komen verschillende vogelsoorten voor.

Aangetroffen soorten

MARIENE MOLLUSKEN

Abra tenuis - levende en dode doubletten (> 50 ex.)*Cerastoderma edule* - juveniele doubletten (dood)*Macoma balthica* - doubletten (dood, < 20 ex.)*Myosotella myosotis* - levend (tussen 20 tot 50 ex.)*Peringia ulvae* - levend en dood (> 50 ex.)

Noordstrand, tussen paal 27 en 28 (13 september 2003).

Amersfoortcoördinaten: x 116-117 y 574-575.

Aangetroffen soorten

MARIENE MOLLUSKEN

Abra alba - doubletten (vers)*Barnea candida* - losse kleppen*Cardium echinatum* - beschadigde fossiele klep*Cerastoderma edule* - losse kleppen (vers en oud)*Chamelea striatula* - afgesleten kleppen*Donax vittatus* - losse kleppen (vers en oud)*Ensis directus* - > 100 verse doubletten, juveniel*Macoma balthica* - doubletten (vers)*Mya truncata* - losse kleppem*Mytilus edulis* - losse kleppen (vers)*Ostrea edulis* - losse kleppen (oud)*Spisula elliptica* - losse kleppem (oud)*Striarca lactea* - 15 losse kleppen (zie R. de Ruijter,

2003)

Venerupis spec. - fossiel (fragmenten)*Littorina littorea* - 1 juveniel afgesleten exemplaar*Bittium reticulatum* - fossiele exemplaren*Nassarius reticulatus* - fragmenten (fossiel?)

Bosgebied De Dennen, nabij Westerslag (13 september 2003).

Amersfoortcoördinaten: x 111,80 y 563,90.

Aangetroffen soorten

LANDMOLLUSKEN

Arianta arbustorum - levend*Arion intermedius* - levend*Clausilia bidentata* - levend*Deroceras laeve* - levend*Deroceras reticulatum* - levend*Discus rotundatus* - levend*Euconulus fulvus* - levend*Limax maximus* - levend*Monachoides incarnatus* - levend*Oxychilus alliarius* - levend*Punctum pygmaeum* - levend*Trochulus hispidus* - levend*Vallonia costata* - dood*Zonitoides nitidus* - levend

Palenbol, gebied rondom (13 september 2003).

Amersfoortcoördinaten: x 117 y 575.

Aangetroffen soorten

LANDMOLLUSKEN

Candidula gigaxii - levend*Cepaea nemoralis* - levend*Cochlicopa lubrica* - levend*Monacha cantiana* - levend*Nesovitrea hammonis* - levend*Pupilla muscorum* - dood*Vallonia excentrica* - dood

De Hors meren" (13 september 2003).

Amersfoortcoördinaten: x 111 y 557.

Aangetroffen soorten

ZOETWATERMOLLUSKEN (in opgedroogd meertje tussen het riet)

Galba truncatula - tevens levend op modderbank*Gyraulus crista* - dood, vers*Lymnaea stagnalis* - dood, vers*Planorbis planorbis* - dood, vers*Stagnicola palustris* - dood, vers

LANDMOLLUSKEN

Cepaea nemoralis - levend onder planten*Oxyloma elegans* - levend op rietstengels en in strooisellaag*Zonitoides nitidus* - levend in strooisellaag*Monachoides incarnatus* - levend onder stenen*Vertigo antivertigo* - levend in strooisellaag en onder

natte vegetatie

Zonitoides nitidus - levend in strooisellaag

MARIENE MOLLUSKEN

Assimineia grayana - levend onder gras en riet

Littorina saxatilis tenebrosa - dood (vers) op oesters

Myosotella myosotis - levend onder gras en riet

Crassostrea gigas - levend in ondiep water

Oudeschild, Oude dijk (13 september 2003).

Amersfoortcoördinaten: x 119 y 562.

Aangetroffen soorten

LANDMOLLUSKEN

Candidula gigaxii - levend langs dijkrand

Valonia pulchella - levend langs dijkrand

MARIENE MOLLUSKEN

Hydrobia ulvae - levend op het wad

Binnendijks (13 september 2003).

Amersfoortcoördinaten: x 115 y 556

Aangetroffen soorten

BRAKWATERMOLLUSKEN

Abra tenuis - binnendijks tussen wier

Ventrosia ventrosa - binnendijks in modder

De Cocksdoorp, waar het water langs de Stengweg uitkomt in de Roggesloot (14 september 2003).

Amersfoortcoördinaten: x 120 y 574.

Aangetroffen soorten

ZOETWATERMOLLUSK

Radix peregra - levend op stenen

De Cocksdoorp, bij de brug (zuidkant) van de Hollandse weg over de Roggesloot (14 september 2003).

Amersfoortcoördinaten: x 119 y 573.

Aangetroffen soorten

ZOETWATERMOLLUSKEN

Anisus leucostoma - dood (1)

Potamopyrgus antipodarum - levend (2)

De Schorren (14 september 2003).

Amersfoortcoördinaten: x 120-122 y 571-574.

Aangetroffen soorten

MARIENE MOLLUSKEN

Abra tenuis - verse doubletten in gruismonster

Cerastoderma edule - vele verse doubletten

Crassostrea gigas - losse kleppen + enkele doubletten

Macoma balthica - lege doubletten + in gruismonster

Mya arenaria - lege doubletten

Mytilus edulis - lege doubletten + juveniel in gruismonster

Assimineia grayana - op wad onder gras

Myosotella myosotis - onder gras en planten

Peringia ulvae - grote aantallen (> 50) + in gruismonster

Littorina littorea - levend op stenen

Littorina saxatilis tenebrosa - op oesters in brakwater & levend onder stenen

Sepia officinalis officinalis - 'schilden' + fragmenten

Lepidochitona cinerea - levend op stenen

LANDMOLLUSKEN

Oxyloma elegans - in strooisellaag

Columella aspersa - vers in aanspoelsel en gruismonster

De Bol het water bij de molen (14 september 2003).

Amersfoortcoördinaten: x 122 y 568.

Aangetroffen soorten

BRAKWATERMOLLUSKEN

Cerastoderma lamarcki - losse kleppen

Littorina littorea - levend en dood (7)

Littorina saxatilis (tenebrosa) - levend (6)

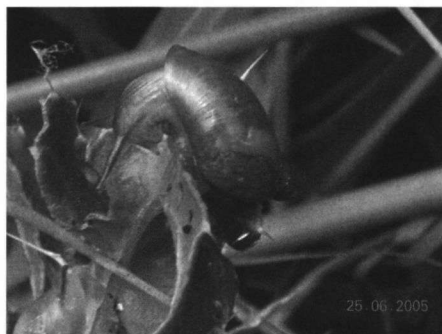
Peringia ulvae - dood (> 10 in gruismonster)

Rissoa membranacea - dood (1)

Ventrosia ventrosa - levend + dood (> 100)

LANDMOLLUSK

Discus rotundatus - ingewaaid/ingespoeld dood (2)

Succinea putris

Literatuur**Specifiek Texel**

BRUINS, R.W. (1983): *Lauria cylindracea* op Texel. - *Basteria*, 47 (1/4): 2.

LEEUWEN, S. VAN & J.P. REYDON (2005): Verslag van de excursie naar het Mokslootgebied op Texel 11 september 2004. - *Spirula*, 342: 15-19.

REYDON, J.P. & G.J.M. VISSER (1966): Malacologische mededelingen van het eiland Texel, 1. - *Basteria*, 30 (2/3): 38-41.

— & — (1967): Enige nieuwe landslakken op Texel. - *De Levende Natuur*, 70: 19-22.

— (1967): Malacologische mededelingen van het eiland Texel, 3. - *Basteria* 31 (1/3): 17-21.

— (1977): Schelpen van Texels kust. - *Den Burg (Natuur-creatie Centrum Texel)*: 30 pp.

VISSER, G.J.M. (1966): Malacologische mededelingen van het eiland Texel, 2. - *Basteria* 30 (4): 49-52.

— (1968): De binnendijkse mollusken van Texel. I. Gastropoda: Streptoneura, Euthyneura (Basommatophora) en Bivalvia. - *Basteria*, 32 (4/5): 49-75.

- (1968): Om het behoud van een brakwaterfauna op het eiland Texel. - *De Levende Natuur*, 71: 221-230.
- (1974): Land- en zoetwatermollusken van de Waddeneilanden tot en met 1972. - *Correspondentieblad Ned. Malac. Ver.*, 157: 241-250.
- , J.P. REYDON & M.J. VAN DER WAL (1967): Bijdrage tot de kennis van de mariene mollusken van het eiland Texel. - *Het Zeepaard* 27: 57-97.

Waddeneilanden algemeen

- BENTHEM JUTTING, W.S.S. VAN (1956): Land- en zoetwatermollusken van Texel, Vlieland, Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog. - *Basteria* 20 (2/3): 41-61.
- BOER, T.W. DE & R.H. DE BRUYNE (1991): Schelpen van de Friese Waddeneilanden. - *Ljouwert/Oegstgeest (Fryske Akademy/Backhuys)*: 292 pp.

Overigen

- BRUYNE, R.H. DE (2004): *Veldgids schelpen*. - Utrecht (KNNV/JBU): 224 pp.
- GITTENBERGER, E., W. BACKHUYS & TH. E.J. RIPKEN (1984): *De landslakken van Nederland*. - Utrecht (KNNV): 184 pp.
- GITTENBERGER, E. & A.W. JANSSEN (red.) (1998): *De Nederlandse zoetwatermollusken. Recente en fossiele weekdieren uit zoet en brak water*. - *Nederlandse Fauna*, 2: 288 pp.
- RUIJTER, R. DE (2003): CS-verslag. - *Het Zeepaard*, 63 (6): 173.

Adres van de auteur:
 Tarweaker 65
 2723 TB Zoetermeer
 E-mail: peursenv@tiscali.nl